כתובות נג.

הגהות הב"ח
(א) גמ' אבל הכא דידי שקלי: (ב) שם אני ה' אלהיכם כולכם:

גליון הש"ס
רש"י ד"ה לומר וכו' הלכך אי לא כתיב. כעין זה כתב רש"י ביצה דף ז ע"ב ד"ה שיעורו:

[פי' הטור בסי' רס"א כגון שאין לו פתחים בכל ארבעה רוחותיו]

זהו גי' רש"י ויש גירסא אחרת להיפך והיא גירסת הרמב"ם וע"ש ובספר כוס ישועות

יבמות ו.

[עי' תוס' קידושין לב. ד"ה רב יהודה]

[עי' לעיל ל. תוס' ד"ה אין]

[קידושין ל: ע"ש]

דברים כב.

[לעיל לא.]

שמות כג:ה
כי תראה חמור
שונאך רובץ
תחת משאו
וחדלת מעזוב
לו עזב
תעזב עמו

הרי מנו שלשה· שנים מן השלשה יבואו ויעידו לומר שלשה היינו: **אם יש שם ב"ד**· וסתם ב"ד שלשה אלמא אין כח להפקיר ממון זה אלא זה בפחות משלשה: **גילוי מילתא**· שידעו שחלקתי בשוה: **אלמנה**· הניזונת מנכסי יתומים מוכרת למזונות: **שלא בב"ד**· ובלבד שיראו שנים שלא תמכור בזול:

מתני' מצאה ברפת· בגמרא מפרש מאי אלטריך: **היתה בבית הקברות**· והוא כהן: **או שאמר לו אל תחזיר**· והוא במקום שהוא מותר לילך שם: **הלך וישב לו**· הבעלים: **אבל לא לטעון**· בגמרא מפרש: **גמ' רפת שאמרו**· ששנינו במשנתנו עסקינן כשאינה מתעה את הבהמה שבתוכה להיות בורחת ויוצאת: **ואינה משמרת**· שאינה נעולה ואם באת לצאת יוצאה: **מעייל לגואי**· כדאמרינן לעיל (דף לא·) לגינתו ולחורבתו מנין: ברישא גרסינן והוא שעומדת בתוך לתחום בסיפא גרסינן והוא שעומדת חוץ לתחום: **אני ה'**· אע"פ שאמרתי לך ירא את אביך אני אדון לשניכם ואם אמר לך אביך עבור על דברי לחלל שבת אל תשמע לו: **הוה אמינא לייתא ליה**· דאתי עשה דכיבוד ודחי לא תעשה דלא תוכל להתעלם: אבידה עשה ולא תעשה היא השב תשיבם לא תוכל להתעלם: **הוקש כבודו**· בגזירה שוה "כבד את אביך-כבד את ה' מהונך": **דלית ביה חסרון כיס**· אם לא יטעון: **פריקה אית בה חסרון כיס**· שהבהמה נשברת תחת משאה: **לומר לך פריקה בחנם**· אבל טעינה לא נצטוית אלא בשכר הלכך אי לא כתב פריקה ואתיא מק"ו מטעינה הוה אמינא דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה טעינה בשכר אף פריקה בשכר: **לא מסיימי קראי**· למשמעות טעינה הלכך אי כתיב חד הוה אמינא לפריקה אתא: **רובץ תחת משאו**· משמע שצריך לפרוק: **דרמו אינהו ומטונייהו באורחא**· אף המשא מוטל על הקרקע שצריך לטעון:

מדברי

תורה אור

ב ג
תרי מנו תלתא ואי נמי תרי סהדי דפלגת באפי בי תלתא, א"ל ר' ספרא מנא לך הא? א"ל רבה דתנן רש"י אם יש שם ב"ד מתנה בפניהם אין שם ב"ד בפני מי יתנה, שלו קודם א"ל ר' ספרא מי דמי התם דמפיק ממונא מהאי ומותיב להאי, בעינן ב"ד אבל הכא (א) (חלוקת העיסקא) דידיה שקלי גילוי מילתא בעלמא הוא, בתרי סגי ליה, תדע דתנן* אלמנה הניזונת מוכרת שלא בפני ב"ד אמר ליה אביי ולאו מי אתמר עלה אמר רב יוסף בר מניומי אמר ר"נ אלמנה אינה צריכה ב"ד של מומחין אבל צריכה בית דין של הדיוטות: **מתני'** מצאה: ב(א)רפת אין חייב בה, (ב) ברה"ר חייב בה, ואם היתה והוא כהן בבית הקברות לא יטמא לה, אם אמר לו אביו היטמא, או (במקום שמותר לו לזכת) שאמר לו אל תחזיר לא ישמע לו. פרק וטען, פרק וטען אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר עזב תעזב. שמות כג הלך הבעלים וישב לו ואמר הואיל ועליך מצוה אם רצונך לפרוק פרוק, פטור שנאמר עמו, אם היה הבעלים זקן או חולה חייב. מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון, ר"ש אומר אף לטעון. רבי יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יתר על משאו אין זקוק לו שנאמר תחת משאו= משאוי שיכול לעמוד בו: לג.*

גמ' אמר רבא (א) רפת שאמרו *אינה מתעה ואינה משמרת: (ב) אינה מתעה מדקתני אינו חייב בה ואינה משמרת מדאיצטריך למיתני אינו חייב בה דאי סלקא דעתך משמרת, השתא משכח לה אבראי מעייל לה לגואי, משכח לה מגואי מבעיא? אלא שמע מינה אינה משמרת שמע מינה:

I מצאה (ב)ברפת אינו חייב: א"ר יצחק *והוא שעומדת תוך לתחום מכלל (ב)דברשות הרבים ואפילו בתוך התחום נמי חייב איכא

II דמתני לה אסיפא (ב)ברה"ר חייב בה אמר רבי יצחק והוא שעומדת חוץ לתחום, מכלל (ג)דברפת אפילו עומדת חוץ לתחום נמי אינו חייב בה: בבית הקברות לא יטמא לה: *ת"ר מנין שאם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו *אל תחזיר שלא ישמע לו שנאמר איש ויקרא יט אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה' אלוקיכם (ג) כולכם חייבין בכבודי (קשה) טעמא דכתב רחמנא את שבתותי תשמרו הא לאו הכי הוה אמינא צייתא ליה ואמאי? כיבוד אב האי עשה, אבידה והאי "לא תוכל להתעלם השב תשיבם" לא תעשה ועשה *ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה? איצטריך- ס"ד אמינא הואיל בגזירה שוה והוקש כיבוד אב ואם לכבודו *של מקום שנאמר כאן כבד את אביך ואת אמך ונאמר שמות כ להלן כבד את ה' מהונך איש אמו וכו' הלכך לציית ליה, קמ"ל דלא לשמע ליה: מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון: מאי אבל לא לטעון אילימא אבל לא לטעון כלל מאי שנא פריקה דכתיב עזב תעזב עמו טעינה נמי הכתיב הקם תקים עמו אלא מצוה מן התורה לפרוק בחנם ולא לטעון בחנם אלא בשכר ר"ש אומר *אף לטעון בחנם תנינא להא דת"ר פריקה בחנם טעינה בשכר ר"ש אומר זו וזו בחנם מאי טעמייהו *דרבנן? דאי ס"ד כר"ש לכתוב רחמנא טעינה ולא בעי פריקה ואנא אמינא: ומה טעינה דלית בה צער בעלי חיים וליכא חסרון כיס חייב, פריקה דאית בה צער בעלי חיים וחסרון כיס לא כל שכן, אלא למאי הלכתא כתביה רחמנא? לומר לך: פריקה בחנם, טעינה בשכר ורבי שמעון מאי טעמא? משום דלא מסיימי קראי, ורבנן אמאי לא מסיימי קראי: בפריקה הבא כתיב רובץ תחת משאו בטעינה התם כתיב נופלין בדרך גם המשא דרמו אינהו וטעונייהו באורחא משמע ובעינן טעינה ורבי שמעון נופלין בדרך= אינהו וטעונייהו עדיין על הבהמה עלוייהו משמע, אמר רבא

מדברי

אלמנה מוכרת שלא בב"ד· וא"ת התם משום חינא או משום שלא תתבזה בב"ד כדמפרש באלמנה ניזונת (כתובות דף לז· ושם) וי"ל דס"ל כיון דאלמנה מוכרת אע"ג דאינה שלה שלא בב"ד משום חינא ה"נ שותף יטול את שלו שלא בב"ד אע"ג דליכא טעם דחינא: **בית** דין הדיוטות· וא"ת והאמרינן התם (דף נח· ושם) אלמנה ששמה לעצמה לא עשתה ולא כלום דאמרינן לה מאן שם לך הלא מכרה ע"פ ב"ד הדיוטות וי"ל כיון שלוקחת לעצמה נראה לעולם שמעכבת מנכסי יתומים בידה אע"פ שיש ב"ד הדיוטות כיון דליכא מומחין אבל כשמוכרת לאחרים אין נראה שמעכבת משלהם שהרי לא עכבה כלום וא"ת ומ"ש דאלמנה מוכרת לאחרים שלא בב"ד ובב"ד יכולה לעכב אפי' לעצמה מדאמרינן התם דא"ל מאן שם לך משמע דבב"ד יכולה לשום וקאמר נמי התם ההוא גברא דאפקידו גביה כסתא דיתמי אזל שמה לנפשיה בת' זוזי לסוף אייקר כו' אתא לקמיה דרבי א"ל מאן שם לך משמע דבב"ד יכול לשום ולקמן בפרק המפקיד (דף לח·) תנן המפקיד פירות אצל חבירו והרקיבו כו' עושה להם תקנה ומוכרן בב"ד וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואין מוכרן לעצמו כיוצא בו גבאי צדקה פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמם דאפילו בב"ד מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמם ושלא בב"ד אין מוכרין אפילו לאחרים וליכא למימר הא דאמר ומוכרים לאחרים בב"ד היינו ברשות ב"ד אבל אי ידעי ב"ד השומא יכול לעכב לעצמו דבירושלמי מסיק על ההוא מעשה דרבי יוחנן חקוקה דמייתי פ"ק דפסחים (דף יג· ושם) א"ל לך ומוכרם בב"ד אלמא אע"פ שנתן לו רשות היה צריך למוכרם בב"ד וי"ל דמוכרת שלא בב"ד משום חינא *וגבי כסתא דיתמי נמי דיכול לעכב לעצמו בב"ד מלינן למימר דהיינו דוקא בדיעבד דמשום חסד לא מהדרינן עובדא א"נ דגבי יתמי ב"ד עצמם הם מפקידין ולכך יכול לעכב לעצמו על פיהם אבל פקדון של אחרים אינו יכול לעכב לעצמו על פי ב"ד: **כבד** את ה' מהונך· הא דנקט קרא דדברי קבלה ולא נקט קרא דאיש אמו ואביו תיראו וכתיב את ה' אלהיך תירא משום דניחא ליה לאתויי קרא דכבוד:

מדברי

קעא א ב מיי' פי"ז מהל' אישות הל' יג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קג סעיף א:

קעב ג מיי' פי"ו מהל' אבידה הל' ה סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסא סעיף ג:

קעג ד מיי' פי"א שם הלכה יח ופי"ג מהלכות רוצח הלכה ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ג:

קעד ה מיי' פי"א מהל' אבידה הל' יט ופ"ו מהלכות ממרים הל' יב סמג שם וסי' קה טוש"ע ח"מ סי' רסו סעיף ה וטוש"ע י"ד סי' רמ סעיף טו:

קעה ו מיי' פי"ג מהל' רוצח הל' ה סמג עשין פא טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ד:

קעו ז ח מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ו:

קעז ט מיי' פי"ו מהל' אבידה הל' ה סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסא סעיף ג:

קעח י טוש"ע שם בהג"ה:

קעט כ מיי' פי"ג מהל' רוצח הל' ז סמג עשין פא טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף ו:

נושא
מצאה ברפת אין חייב בה -
אותו רפת:
1) אינה מתעה
2) ואינה משמרת

נושא/מבנה
I II
ג' לשונות בר' יצחק מתי חייב...
בהשבה כשנמצאות הפרה ברפת או בהר

עיין בתוס' דכתובות דף לח. שהירש בפ"א

טבלה - ב' לשונות של ר' יצחק

		תוך תחום	חוץ לתחום
רפת	I	אינו חייב	חייב
	II	אינו חייב	אינו חייב
רה"ר	I	חייב	חייב
	II	אינו חייב	חייב

רבינו חננאל

קמיה תלתא. אמר ליה רב ספרא מנא לך [הא] אמר ליה דתנן אם יש שם ב"ד מתנה בפני ב"ד אמר ליה מי דמי התם אפוקי ממונא הוא ובעי ב"ד אבל הכא דידי' שקלי בתרי סגי ליה הדע דקתני אלמנה מוכרת שלא בב"ד. ואסיק' משמיה דרב נחמן בההיא דאינה צריכה ב"ד מומחה אבל צריכה (אפי') ב"ד הדיוטות: מתני' מצאה ברפת וכו' עד אמר לו אביו היטמא או אל תחזיר לא ישמע לו. ת"ר מנין שאם אמר לו אביו היטמא או אל תחזיר שלא ישמע לו לבטל את המצוה שנאמר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו כולכם חייבים בכבודי אע"פ שהזהרתיך בכיבוד אב ואם אם יאמרו לך חלל שבת אל תשמע להן אלא ואת שבתותי תשמרו וכן בכל המצות. ומקשינן טעמא דכתב רחמנא הכי הא לאו הכי הוה אמינא אם יאמר לו אל תשיב ישמע לו אמאי והא כיבוד אב ואם עשה הוא שנאמר כבד את אביך והשבה היא עשה שנאמר השב תשיבם לאחיך ולא תעשה שנאמר לא תוכל להתעלם ולא אתי עשה ודחה לא תעשה ועשה. ופרקינן מהו דתימא הואיל ואיתקש כיבוד אב ואם לכיבוד המקום שנאמר כבד את ה' מהונך אימא ניציית ליה לאביה קמ"ל דלא: חייב לטעון ולפרוק אפי' ק' פעמים שנאמר עזב תעזב עמו. פי' פריקה אית בה חסרון כיס שאם לא תפרקה תמות הבהמה תחת משאה טעינה אין בה חסרון כיס דליכא חששא למיתת הבהמה. ישב לו בעל הבהמה ואמר לו מצוה עליך לפרוק אם תרצה לפרוק פרוק פטור שנאמר עמו. היה בעל הבהמה זקן או חולה חייב. מצוה מן התורה

לפרוק

נושא:
אין לאבא
רשות לבטל
בנו מקיום
מצוה

נושא:
פריקה
וטעינה

נושא (חז"ל)
צער בעל'
חיים:
דאורייתא
- או -
דרבנן

מדברי (רש"י) שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא, ואפי' ר"ש לא קאמר אלא משום דלא מסיימי קראי אבל מסיימי קראי דרשי' ק"ו, משום מאי, לאו משום צער בעלי חיים דרשינן, (דחיה) דלמא משום דאיכא חסרון כיס והכי קאמר: ומה טעינה דלית בה חסרון כיס חייב, פריקה דאית בה חסרון כיס לא כ"ש. (קשה) וטעינה אין בה חסרון כיס? מי לא עסקינן דאדהכי והכי בטיל משוקיה אי נמי אתו גנבי ושקלי כל מה דאיכא בהדיה? תדע דצער בעלי חיים דאורייתא דקתני סיפא ר' יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יתר [על] משאו אין זקוק לו שנאמר °תחת משאו משאוי שיכול לעמוד בו לאו מכלל דת"ק סבר זקוק לו מאי טעמא לאו משום דצער בעלי חיים דאורייתא, (דחיה) דלמא בתחת משאו פליגי: דרבי יוסי סבר דרשינן תחת משאו משאוי שיכול לעמוד בו ורבנן סברי לא דרשינן תחת משאו, תדע דצער בעלי חיים לאו דאורייתא דקתני רישא הלך וישב לו ואמר לו הואיל ועליך מצוה לפרוק פרוק פטור שנאמר עמו ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאורייתא מה לי איתיה למריה בהדיה ומה לי ליתיה למריה בהדיה, (דחיה) לעולם צער בעלי חיים דאורייתא, מי סברת פטור לגמרי (א) ודלמא פטור בחנם וחייב בשכר והכי קאמר רחמנא: כי איתיה למריה בהדיה עביד גביה בחנם וכי ליתיה למריה בהדיה עביד גביה בשכר, ולעולם צער בעלי חיים דאורייתא (סימן בהמ"ת אוה"ב שונ"א רבצ"ן) לימא מסייע ליה בהמת עובד כוכבים מטפל בה כבהמת ישראל אי אמרת בשלמא צער בעלי חיים דאורייתא משום הכי מטפל בה כבהמת ישראל אלא אי אמרת צער בעלי חיים לאו דאורייתא אמאי מטפל בה כבהמת ישראל, (דחיה) לעולם לאו דאורייתא התם משום איבה, הכי נמי מסתברא דקתני אם היתה טעונה יין אסור אין זקוק לה אי אמרת בשלמא משום הכי אין זקוק לה אלא אי אמרת דאורייתא אמאי אין זקוק לה, ה"ק ולהטעינה יין אסור אין זקוק לה, תא שמע בהמת עובד כוכבים ומשאוי ישראל וחדלת ואי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא אמאי וחדלת עזוב תעזוב מבעי ליה, (דחיה) לעולם צער בעלי חיים דאורייתא התם בטעינה אי הכי אימא סיפא בהמת ישראל ומשאוי עובד כוכבים עזב תעזב ואי בטעינה אמאי עזב תעזב משום צערא דישראל, אי הכי אפילו רישא נמי? רישא בחמר עובד כוכבים סיפא בחמר ישראל, מאי פסקת? סתמא מילתא איניש בתר חמריה אזיל והא וחדלת ועזב תעזב בפריקה הוא דכתיבי? א"ה הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר צער בעלי חיים לאו דאורייתא ת"ש אוהב לפרוק ושונא לטעון מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאורייתא הא עדיף ליה? אפ"ה כדי לכוף את יצרו עדיף ת"ש שונא שאמרו שונא ישראל ולא שונא עובד כוכבים ואי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא מה לי שונא ישראל ומה לי שונא עובד כוכבים מי סברת אשונא דקרא קאי, אשונא דמתניתין קאי תא שמע רובץ

מדברי שניהם · מדקאמרי תרוויהו פריקה עדיפא: **ואפילו ר"ש לא קאמר** · דאצטריך למכתב פריקה: **אלא משום דלא מסיימי קראי** · לטעינה: **לאו משום צער בעלי חיים** · והכי יליף מה טעינה דליכא צער בעלי חיים חייב, פריקה דאיכא צער בעלי חיים לא כ"ש: **מי לא עסקינן** · וכי אין המקרא מדבר אף בהולך לסחורה דלהכי בטיל משוקיה: **תדע** · דלרבנן דפליגי עליה דר"ש ולר"ש צער בעלי חיים דאורייתא: **מכלל דת"ק** · דרבי יוסי הגלילי רבנן ור"ש: **זקוק לו** · ואמאי זקוק לו אי משום מצות עזוב תעזוב הא כתיב משאו הראוי לו אלא משום צער בעלי חיים: **לא דרשינן משאו** · למשא הראוי לו דמשאו כל משא שעליו משמע: **ותדע** · דהכי הוא כדדחינא לך דצער בעלי חיים לאו דאורייתא: **עביד גביה** · משום צער בעלי חיים ועל כורחו יטול שכר: **לימא מסייע ליה** · לרבא דאמר לעיל צער בעלי חיים דאורייתא: **מטפל בה** · לפרוק משאה: **אי אמרת** (ב) **לאו דאורייתא** · וטעמא משום איבה הוא מש"ה אין זקוק לה שיכול להשמט ולומר דבר איסור הוא לנו: **ה"ק ולהטעינה** · ולעולם דאורייתא ורישא תנא מטפל בה בין בפריקה בין בטעינה פריקה משום צער בעלי חיים וטעינה משום איבה, ולהטעינה יין אסור דליכא צערא ואיכא נמי איבה אין זקוק לה: **התם בטעינה** · לקמיה פריך הא בפריקה כתיב: **משום צערא דישראל** · שצריך להשהות שם: **בחמר עובד כוכבים** · ואין בעל המשא שם ועל העובד כוכבים לטעון: **מאי פסקת** · וכי פסקת הדבר כן דכל בהמת עובד כוכבים הוי חמר עובד כוכבים וכל בהמת ישראל הוי חמר ישראל: **שונא שאמרו** · קס"ד שונא שאמרו אשונא דקרא קאי דמשתעי בפריקה כי תראה חמור שונאך רובץ וגומר: **אשונא דמהניתין קאי** · אהך מתניתא דלעיל דשונא לטעון הוא: רובץ

מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא · וא"ת א"כ אמאי עוקרים על המלכים ולא מדרכי האמורי (ע"ז דף יא.) וי"ל משום דכבוד מלך ונשיא עדיף כמו בל תשחית דנדחה מפני כבודם דאונקלוס (ג) שרף על ר"ג ע' מנה צורי פ"ק דע"ז (שם) ועוד דכיון דכתיב את סוסיהם תעקר קל לדחות מפני המלך: **מי** לא עסקינן דאדהכי והכי בטיל משוקיה · וא"ת מ"מ נדרוש ק"ו מטעינה דלית בה חסרון כיס וי"ל כיון דטעינה שיש בה חסרון כיס לא הוי בשכר דמ"מ מפריקה א"כ אף טעינה דלית בה חסרון כיס נמי הוי בחנם ופריקה נכתבה לדרוש שום דרשה אחרת: **מכלל** דת"ק סבר זקוק לו · המקשה סבור דת"ק נמי ידרוש משאו שהוא יכול לעמוד בו ושאינו יכול לעמוד בו נהי דאין חייב לסייע בחנם משום דלית ביה מצות פריקה מ"מ בשכר חייב לסייעו משום צער בעלי חיים וא"ת ולרבי יוסי הגלילי דסבר צער בעלי חיים לאו דאורייתא ואית ליה לקמן (דף לג.) דטעינה בשכר מ"ש טעינה מפריקה וי"ל דדריש ק"ו מחסרון כיס דלכתוב טעינה גרידא דיש טעינה שאין בו חסרון כיס וכ"ש פריקה אלא כתב פריקה לאגמורי דטעינה בשכר וכיון דטעינה שאין בה חסרון כיס הויא בשכר היכא דאית בה חסרון כיס נמי דהיינו היכא דבטיל משוקיה הוי בשכר דילפי' מטעינה דלית בה חסרון כיס והשתא לא בא להוכיח דקלצער בעלי חיים דאורייתא ולא לקיים שמא ק"ו יש להוכיח דצער בעלי חיים דאורייתא דאפשר שק"ו הוי מחסרון כיס כדפרישית לר' יוסי וא"ת ודלמא זקוק לו מדרבנן וי"ל דכל הסוגיא מוכחת דאי צער בעלי חיים לאו דאורייתא אינו חייב לסייעו אפי' בשכר כדאמרינן בסמוך וכי ליתיה למריה בהדיה ליעבד גביה בשכר ולעולם צער בעלי חיים דאורייתא אבל אי הוי דרבנן פטור היה אפילו בשכר וכן בתר הכי דקאמר ואי אמרת לאו דאורייתא אמאי מטפל ביה וליסגי מדרבנן: **ואי** לאו דאורייתא אמאי מטפל בה · וא"ת והלא בספרי דורש שונאך אפילו שונא עובד כוכבים וי"ל דההיא אתיא כעלמא היא דבערבי פסחים (פסחים דף קיג: ושם) מוקי בשונא ישראל: **ולהטעינה** יין אסור אין זקוק לה · אבל אחר דברים זקוק ואפילו לטעון משום איבה: **אמאי** וחדלת · וא"ת וליתני בחנם אבל בשכר חייב ולעולם צער בעלי חיים דאורייתא וי"ל דוחדלת משמע לגמרי: **ואי** בטעינה אמאי עזוב · וליכא למימר דבטיל משוקיה דא"כ רישא נמי: **לכוף** יצרו · וא"ת כיון דבערבי פסחים (שם) מוקי לה בישראל שמותר לשנאותו כגון שראה בו דבר ערוה מה שייך בו לכוף יצרו וי"ל [א] דלא איירי בשונא דקרא: **מה** לי שונא עובד כוכבים · ה"מ לשנויי ישראל בחנם ולעובד כוכבים בשכר: מה

עין משפט נר מצוה

קפ א מיי' פי"ג מהל' רוצח ושמירת נפש הל' א סמג עשין פא טוש"ע ח"מ סי' רעב סעיף א:

קפא ב ג מיי' שם הל' ט ועיין בכ"מ טוש"ע שם סעיף ט:

קפב ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:

קפג ה מיי' שם הל' יג ועיין בכ"מ טוש"ע שם סעיף ט בהג"ה:

קפד ו מיי' שם הל' ט ועיין בהג"ל טוש"ע שם סעיף ט:

קפה ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:

קפו ח מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעיף י:

קפז ט מיי' שם הל' יד טוש"ע שם סעיף יא:

רבינו חננאל

לפרוק בחנם ולא לטעון בחנם אלא בשכר. ר' שמעון אומר אף לטעון בחנם משום דלא מסיימי קראי איזהו לפרוק ואיזהו לטעון הילכך שניהם בחנם. אמר רבא מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאוריי' מדאמרי' פריקה דברי הכל בחנם: ר' יוסי הגלילי אומר אם הטעינו יותר ממשאו ונפל אין נזקק לו שנאמר תחת משאו משאוי שיכול לעמוד בו. בהמת עובד כוכבים מטפל בה כבהמת ישראל משום איבה. בהמת עובד כוכבים ועובד כוכבים מחמר אחריה ומשאוי של ישראל וצריך לטעון אין זקוק לו שנא' וחדלת. אבל ישראל מחמר אחרי בהמתו והמשאו לעובד כוכבים עזב תעזב עמו. ומקשי' והא תרוויהו וחדלת עזב תעזב בפריקה הוא דכתיב ביה ואוקימנא כר' יוסי הגלילי דסבר צער בעלי חיים לאו דאורייתא. אוהב צריך לסייעו בפריקה והשונא צריך לסייעו בטעינה יניח האוהב ויסייע השונא כדי לכוף את יצרו לשלום. ופשוטה היא:

מסורת הש"ס

תורה אור

[שבת קכח:]

שמות כג

[נ"ל אלא הא מני]

[תוספתא פ"ב]

פסחים קיג:

[תוספתא שם]

נ"ל דמתניתא

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה לכוף. וי"ל כו'. נ"ב ר"ל דא"ל להקדים אבל מ"מ חייב כמש"כ:

הגהות הב"ח

(א) גמ' פטור לגמרי דלמא כצ"ל ואות ו' נמחק: (ב) רש"י ד"ה אי אמרת בשלמא לאו: (ג) תוס' ד"ה מדברי וכו' דאונקלוס הגר שרף:

שמות כג:ה

כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו עזוב תעזוב עמו

דברים כב:ד

לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו

*אבל אין מכאן ראיה לדין כללי של צער בעלי חיים

מקרא

△ צער בעלי חיים = דאורייתא

▽ לאו דאורייתא

מקרא

⏢ דחיות לנסיון להוכיח דלאו דאורייתא מהמקור "בהמת עובד כוכבים..."

◇ "בהמה" הדגשה כדי להקל על הקריאה